

Navršava se skoro tri decenije od ratnog zločina „Klapuh“ kod brane Mratinje u Plužinama

PRAVDA NA ČEKANJU

Pet osoba zbirno osuđeno na više od 80 godina zatvora, a 25 godina kasnije niko nije ni stigao do zatvora

Autor: Nikola Saveljić

Pravda je spora, a za porodicu Klapuh iz Foče, koja je prije gotovo tri decenije mučki ubijena, čini se i nedostižna. U julu ove godine navršio se 29 godina od kako su četvorica pripadnika Vojske Republike Srpske, odreda “Dragan Nikolić”, Janko Janjić, Radomir Kovač, Zoran Simović i Zoran Vuković svirepo ubili porodicu Klapuh. Nijedan od njih, međutim, nije odgovarao za ovaj zločin uprkos tome što su prije 25 godina osuđeni na po 20 godina zatvora. Kaznu od osam mjeseci zatvora odslužio je samo Vidoje Golubić, pomagač iz Crne Gore, i to zbog neprijavlivanja zločina.

Hasan Klapuh, po zanimanju ekonomista, svojevremeno i potpredsjednik Opštine Foča, njegova supruga Ferida i kćerka Sena, tek diplomirana građevinska inženjerka, imali su namjeru da te kobne 1992. godine pobjegnu iz ratnog vihora Bosne i Hercegovine. Pomoć su potražili od dugogodišnjeg komšije Janka Janjića, koji im je obećao da će za određenu sumu novca, moći da ih prebaci na sigurno u Crnu Goru, u to vrijeme jedinu ratom nezahvaćenu teritoriju.

Sprovedena istraga pokazala je da su pripadnici odreda 6. jula 1992. godine prevezli porodicu preko carine i prema potvrdi istrage, izveli Hasana, Feridu i Senu iz vozila nadomak brane Mratinje i zaustavili se kod mosta „Obrada Cicmila“. Hicem u potiljak prvo su usmrtili Hasana, a potom su upucali Feridu i Senu i gurnuli ih niz liticu. Obdukcija je pokazala da su Ferida i Sena preminule par sati nakon što su upucane.

Crnogorska policija, u saradnji sa carinicima, došla je do imena ubica koji su zajedno sa porodicom Klapuh prešli granicu. Mjesec kasnije, uhapšen je Vidoje Golubić, kada je došao do

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Plužina da posjeti suprugu i dijete. Nakon njegovog hapšenja i svjedočenja, uslijedio je sudski proces. Krivično vijeće Višeg suda u Podgorici, kojim je predsjedavao sudija Milić Međedović osudilo je u odsustvu Zorana Vukovića, Janka Janjića, Radomira Kovača i Zorana Simovića na po 20 godina zatvora. Vidoje Golubić je osuđen na osam mjeseci zatvora "zbog neprijavlivanja krivičnog djela".

Iako je optužnica svu petoricu teretila da su počinili krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, sud ih je osudio za krivično djelo - ubistvo iz koristoljublja.

Tri godine kasnije, nakon žalbe Tužilaštva, Krivično vijeće kojim je predsjedavao Stevan Damjanović, preinačilo je 1996. godine prvostepenu presudu, uz obrazloženje da "za definisanje krivičnog djela ratnog zločina nije važno da li se dogodilo na teritoriji zahvaćenoj ratom, već da je u vezi sa ratom". Crna Gora je tako dobila prvu sudsku presudu za ratni zločin. Istovremeno, to je bila i prva presuda takve vrste na prostoru bivše SFRJ.

Ova činjenica bila je veoma značajna za Crnu Goru, smatra izvršna direktorica NVO "Akcija za ljudska prava" (HRA), Tea Gorjanc Prelević, koja se godinama zalaže za rasvjetljavanje ratnih zločina.

"Da zaista, radi se o prvoj presudi i to dobroj presudi, u smislu primjene prava u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom, u kojoj je Vrhovni sud potvrdio da se radilo o ratnom zločinu zbog njegove veze sa oružanim sukobom u Bosni i Hercegovini. Svakako je neprihvatljivo to što je izvršena samo u odnosu na jednog pomagača u ubistvu porodice Klapuh i nikog drugog od neposrednih izvršilaca", kaže Gorjanc Prelević.

Zbog počinjenog zločina, suđenju je jedini prisustvovao Vidoje Golubović, a ostalima se sudilo u odsustvu jer su bili u bjekstvu. Jedan od počinioca svirepog zločina, Zoran Vuković, uhapšen je u januaru 2016. godine u Srbiji. Međutim, njegovo izručenje Crnoj Gori još nije sprovedeno uprkos zahtjevu crnogorskih nadležnih organa. Postupak ekstradicije traje već četiri godine i još nije završen, iako se, kako i sama Gorjanc Prelević objašnjava, takvi postupci završavaju relativno brzo.

„Ono što dodatno pobuđuje sumnju je činjenica da niko neće da nam objasni ni u Crnoj Gori ni u Srbiji zbog čega taj postupak tako dugo traje. Primjera radi, pravosnažno osuđen general Vojske Republike Srpske Novak Đukić, koji je u Bosni i Hercegovini osuđen na 20 godina zato što je naredio granatiranje Tuzle, kada je poginuo 71 civil i 140 ih je ranjeno. Đukić je nakon toga pobjegao u Srbiju gdje je dobio utočište, dok Evropska komisija u posljednjem izvještaju o Srbiji

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

posebno kritikuje činjenicu da Srbija nije izvršila presudu protiv njega iako joj ugovor sa Bosnom i Hercegovinom to omogućava. Moguće je da je sa Vukovićem isti slučaj”, ističe Gorjanc Prelević.

Odgovore na ova pitanja od Ministarstva pravde Crne Gore i susjedne Srbije, nijesmo ni mi dobili. Povratne informacije stižu jedino iz Uprave policije, na pitanje da li je za ovim osobama raspisana Intropolova potjernica i kakav je njihov status trenutno.

Tako nam je iz Uprave policije potvrđena informacija da je još prije pet godina srpska policija uhapsila Zorana Vukovića i da mu je sudija Specijalnog suda u Beogradu odredio ekstradicioni pritvor.

“Od strane Ministarstva pravde Crne Gore upoznati smo s tim da su isti uputili zamolnicu za izručenje predmetnog lica, međutim nemaju povratnu informaciju iz Republike Srbije. Odsjek za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL-EUROPOL-SIRENE, nije uspio dobiti nikakvu povratnu informaciju od strane nadležnih organa Republike Srbije i NCB Interpol-a Beograd, vezano za status ovog lica i pored više poslatih urgencija i do današnjeg dana predmetno lice nije izručeno Crnoj Gori”, navode iz Uprave policije.

HRA je još u januaru 2017. godine tadašnjem ministru pravde i potpredsjedniku Vlade Zoranu Pažinu, poslala pismo, kojim su ga obavijestili da se jedan od osuđenih izvršilaca, Radomir Kovač, nalazi na slobodi u Bosni i Hercegovini.

Iz HRA kažu da im nije poznato ni da li je i šta preduzeto da se pronađe Zoran Simović i da se sprovede presuda u odnosu na njega.

“Sve u svemu, čini se da državni organi Crne Gore nedovoljno ozbiljno doživljavaju potrebu da se izvrši sudska presuda i to za tako težak zločin, što je veoma zabrinjavajuće i odražava nepovoljan odnos prema zahtjevima tranzicione pravde, koja je za Evropsku komisiju jedan od prioritetnih uslova u postupku pridruživanja”, konstatuju iz HRA.

Crnogorska policija na osnovu Interepolove potjernice posjeduje samo podatke da Zoran Simović i Radomir Kovač, koji su državljani Bosne i Hercegovine, imaju prijavljeno prebivalište na teritoriji te zemlje.

„S obzirom na to da Ugovor o izručenju između Crne Gore i Bosne i Hercegovine propisuje da se izručenje sopstvenih državljana za krivična djela dozvoljava samo za krivična djela izvršena poslije potpisivanja ovog ugovora, ova lica nijesu mogla biti lišena slobode u Bosni i

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Hercegovini i izručena Crnoj Gori na osnovu odredaba ovog Ugovora”, navode iz Uprave policije.

“Očekivala sam od ministra Pažina da predmet sa dokazima i pravosnažnom presudom dostavi vlastima Bosne i Hercegovine kako bi se Kovaču tamo ponovo sudilo, zato što ugovor o izručenju između Crne Gore i BiH, koji je naknadno zaključen, ne omogućava da Crna Gora traži njegovu ekstradiciju. Nikada nisam dobila odgovor na to pismo i ne znam šta je ministar tim povodom uradio, tj. da li je išta uradio. Obratićemo se sada pismom novom ministru Vladimiru Leposaviću i probaćemo da to saznamo”, kaže Gorjanc Prelević.

Pitanja o tome šta država Crna Gora radi da se pravdi privedu počinioci ovog zločina, Ministarstvu pravde uputili smo i mi, ali odgovor nijesmo dobili.

Inače, Radomira Kovača, Zorana Vukovića i Janka Janjića, Haški tribunal optužio je za direktno učešće u vojnom napadu na Foču i više okolnih sela, hapšenja i ubijanja muslimanskih civila, mučenja i silovanja žena. Krajem 1999. godine pripadnici specijanih snaga jedinica NATO-a uhapsili su Kovača i Vukovića. Desetak mjeseci kasnije, Janko Janjić, bježeći od policije, ubio se aktiviranjem ručne bombe. Haški sud osudio je Radomira Kovača na 20 godina zatvora, i još izdržava kaznu u Norveškoj. Zoran Vuković osuđen je na 12 godina. Kaznu je služio takođe u Norveškoj i pušten je na slobodu nakon što je odležao dvije trećine kazne. Pošto se vratio u Bosnu i Hercegovinu, izgubio mu se svaki trag. Zoran Simović ostao je nedostupan čak i zapadnim obavještajnim službama i danas je napoznata lokacija na kojoj živi.

Gorjanc Prelević nema sumnju da je za svaku državu na post-jugoslovenskim prostorima neophodno da sprovede krivičnu pravdu i obezbijedi reparacije za žrtve svih ratnih zločina.

“To su osnovni zahtjevi tranzicione pravde. Države i njihova društva moraju se suočiti sa zločinima činjenim u njihovo ime, i utvrditi odgovornost. To inače ostaje teško nasljeđe koje proizvodi razloge za nova neprijateljstva i nove žrtve, dok s druge strane prikazuje da država ni dan danas nema institucije sposobne da ostvare pravdu. Crna Gora nema onoliki broj zločina za procesuiranje kao druge zemlje u okruženju, i sve je mogla da procesuirala na adekvatan način do sad, da je za to bilo volje”, zaključuje Gorjanc Prelević.

Hasan, Ferida i Sena Klapuh sahranjeni su na privremenom groblju kod Trebjese, u blizini borove šume, gdje se sahranjuju oni koji nemaju nikog iz porodice. Sahranila ih je opština Nikšić. Hasanov sin Ferid, jedini preživjeli član porodice, koji tog kobnog dana nije bio sa svojim roditeljima i sestrom, u više navrata dolazio je u Crnu Goru, sa namjerom da tijela svoje

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

porodice prebaci u Bosnu i Hercegovinu. Prema dostupnim informacijama, Ferid je 2016. godine uspio da zemne ostatke svojih najmilijih premjesti i sahrani u Bosni i Hrecegovini.

Ipak, Ferid i porodica Klapuh, i dalje, već skoro tri decenije, čekaju na pravdu koja nikako da stigne.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.